

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๖๘

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รัฐศาสตร์

ในวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๙ มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นมหาวิทยาลัย พระราชทานนามว่า “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” โดยได้จัดแบ่งวิชาที่สอนออกเป็น ๔ คณะคือ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์

เกร็ดจุฬีๆ บทสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา
นิสิตเก่าคณะรัฐศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๖-๒๕๒๐

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตึก ๑ ของคณะรัฐศาสตร์ยังคงความขลังและสง่างามตราจนปัจจุบัน

(ซ้าย) สะพานข้ามคลองอรชร ทางเข้าคณะรัฐศาสตร์ในอดีต (กลาง,ขวา) ป้ายชื่อนักตึก ๑ ในวันนี้

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ปีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อตั้งมาครบ ๙๐ ปี นิตยสารจามจุรีจึงถือโอกาสนี้นำพาท่านผู้อ่านไปรู้จักกับคณะรัฐศาสตร์ หนึ่งในสี่คณะแรกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยการสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา คณบดีของคณะคนปัจจุบัน

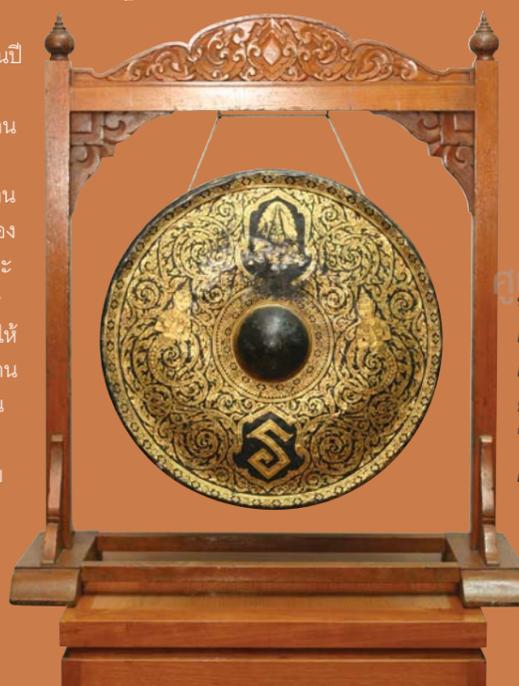
แรกเริ่มท่านออกตัวก่อนว่าท่านอายุยังน้อยมากเมื่อเทียบกับอายุของคณะ เพราะฉะนั้นเรื่องราวสมัยแรกตั้งคณะนั้นท่านจึงเพียงแต่ได้ยินได้ฟังมาเท่านั้น หลายอย่างจึงต้องค้นหาเอกสารประกอบในการให้ข้อมูลในครั้งนี้ซึ่งหนังสือที่ท่านหยิบมาให้ดูพร้อม ๆ กับการเล่าเรื่องราวของคณะนั้นก็คือนิตยสารรุ่นสมัยปี ๒๕๙๐ ซึ่งมีชื่อว่า “จุฬาลงกรณ์ ๒๕๙๐” เป็นหนังสือที่รวบรวมทุกคนและแผนกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนับตั้งแต่แรกตั้งเลยทีเดียว

ท่านเริ่มด้วยการพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณะรัฐศาสตร์กับการเมืองไทยว่าเป็นสิ่งที่ควบคู่กันมาโดยตลอด สืบเนื่องจากโรงเรียนมหาดเล็กในพระบรมมหาราชวัง มีหน้าที่ฝึกหัดบุคคลที่ไว้วางพระราชหฤทัย ไว้ทำงานใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการฝึกหัดให้รู้ระเบียบการแผนประเพณีของราชการ เมื่อทรงไว้วางพระราชหฤทัยก็แต่งตั้งออกไปรับราชการดังนั้นหากนับผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะรัฐศาสตร์จึงนับแต่สมัยผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรรัฐประศาสนศาสตร์ในปี พ.ศ.๒๔๔๓ เป็นรุ่นแรก ซึ่งสมัยนั้นมีผู้สำเร็จการศึกษาเพียง ๘ คนเท่านั้น หลังจากนั้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ พ.ศ.๒๔๕๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามโรงเรียนมหาดเล็กเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๔๕๙ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ในครั้งแรกแม้จะมีการตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วก็ตามก็ยังไม่มีการเรียกชื่อเป็นคณะรัฐศาสตร์ คำว่าคณะรัฐศาสตร์เพิ่งจะมีตอนพระราชบัญญัติจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ ๓ ในปี พ.ศ.๒๔๙๑ จากนั้นภายหลังจึงมีการประกาศปริญญาตามพรบ.จุฬาฯ ฉบับนี้ซึ่งมีการพระราชทานปริญญาบัตร ๘ คณะ เดิมมีคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นแม่แล้วแยกออกมาเป็นครุศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และอักษรศาสตร์ ดังนั้นคณะรัฐศาสตร์จึงน่าจะเกิดพร้อมคณะเหล่านี้

ท่านเล่าต่อว่าเมื่อเริ่มก่อตั้งคณะในปี ๒๔๙๑ อาจารย์สมัยนั้นส่วนใหญ่มีตำแหน่ง เป็นคุณหลวง คุณพระ ซึ่งท่านคณบดีก็ทันได้เรียนกับอาจารย์ที่เป็นหลวงคนหนึ่งคือหลวงนรกิจบริหาร ตอนท่านขึ้นปี 2 ท่านเล่าว่าอาจารย์ต้องมาสอนแบบต่องมือไม่เท่ามาด้วยเพราะตอนที่มาสอนนั้นท่านออกจากราชการแล้วถึงกลับมาสอนอีกที พอสอบเสร็จให้คะแนนเสร็จ ท่านเรียกไปทานข้าวที่บ้านท่านพูดกับเพื่อนท่านว่าเป็นลูกศิษย์รุ่นสุดท้าย เป็นท่านองอวดเพื่อน ๆ ว่าท่านยังสอนไหว ภายในปีนั้นท่านก็เสียชีวิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มองตีบอกเวลา
เข้าเรียนและ
เลิกเรียนของนิสิต
ยังคงเก็บรักษา
ไว้ที่ห้องคณบดี
คณะรัฐศาสตร์

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปปั้นอาจารย์เกษม อุทยานิน ปุชนียบุคคลของชาวสิงห์ดำ

ท่านบอกว่าการเรียนการสอนในยุคที่ยังเป็นหลักสูตร “ประกาศนียบัตร-รัฐประศาสนศาสตร์” นั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ผู้บริหารประเทศในยุคนั้นคือในหลวง พระองค์ท่านก็จะทรงมีนโยบาย พวกนักเรียนทั้งหลายซึ่งต่อไปจะเป็นมหาดเล็กก็มีหน้าที่รับสนองพระบรมราชโองการโดยการนำนโยบายไปปฏิบัติเรียกว่าไปประสานนโยบายซึ่งก็คือบริหารนโยบายนั่นเอง ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ๒๔๗๕ ความคิดทางการเมืองก็เปลี่ยนไปประชาชนเป็นคนเลือกรัฐบาล สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงถอยออกไปนอกวงการเมือง การกำหนดนโยบาย กฎหมายใด ๆ ก็เป็นเรื่องของการเมือง การนำนโยบายไปปฏิบัติก็เป็นเรื่องของการบริหารราชการแผ่นดิน ภายใต้กรอบของประชาธิปไตย ดังนั้นแนวคิดของการบริหารบ้านเมืองจึงมีเรื่องของประชาธิปไตยเข้ามาด้วย การเรียนการสอนก็เปลี่ยนไปเป็นเรื่องการเมืองและรัฐสมัยใหม่ คณะวิชาที่ก่อตั้งขึ้น

ใหม่จึงเรียกว่า “รัฐศาสตร์” ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับรัฐ การเมือง และการปกครองไปพร้อมกัน ท่านอาจารย์เกษม สุวรรณกุล ท่านเป็นรัฐศาสตร์ จุฬารุ่นแรก ท่านคนบตีเกษม อุทยานิน เป็นคนบตี ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างนักวิชาการรัฐศาสตร์สมัยใหม่แบบตะวันตก คือมีการวิจัย เขียนหนังสือ ตำราสมัยนั้นมีอาจารย์รุ่นหนุ่มเรียกกันว่า “โอมฉาย-สายหู-ชูโต” เป็นกลุ่มอาจารย์ที่จบปริญญาเอกมาจากต่างประเทศ ทั้งหมดเป็นนักวิชาการสมัยใหม่ มาบุกเบิกการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ของคณะในเวลาต่อมา

ถึงวันนี้คณะมี ๔ ภาควิชา คือ ภาควิชาการปกครอง ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ และภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ระเบียบปฏิญญาตรีจะมีนิสิตประมาณ ๙๐๐ คนเศษ ระเบียบปฏิญาโทประมาณ ๗๐๐ คนเศษและระเบียบปฏิญาเอกประมาณ ๒๐ คนเศษซึ่งนับว่ายังน้อยกว่าที่ต้องการอยู่มาก

อาจารย์บอกว่าอยากจะรับนักเรียนที่มาจากหลังเขา ที่อยากจะเรียนรัฐศาสตร์ จุฬาฯ แล้วกลับไปทำงานการเมืองท้องถิ่น **ปัจจุบันนี้มีนักเรียนคนกรุงเทพฯ มากกว่า ๖๐ เปอร์เซ็นต์** สอบเข้ามาเรียนได้แต่จบไปแล้วไม่ได้ใช้ความรู้ทางรัฐศาสตร์จริง ๆ คิดว่าอยากได้ประมาณ ๓๐-๕๐ คนต่อรุ่น แต่ก็ต้องพิจารณาว่าจะรับเด็กกลุ่มนี้อย่างไร เพราะให้สอบเข้าคงไม่ได้

นอกจากนั้นคณะก็มีงานด้านวิชาการได้แก่การให้คำปรึกษาทางวิชาการ ซึ่งคณะถือว่าเป็นการฝึกฝีมืออาจารย์ แต่คณะอยากสนับสนุนให้คณาจารย์ทำงานวิจัยมากกว่า โดยตั้งเป้าหมายว่าจะให้มีงานวิจัยพิมพ์เผยแพร่ปีละ ๑๐ เรื่อง คาดว่าอาจารย์แต่ละคนภายใน ๔-๕ ปีได้งานวิจัยดี ๆ สักเรื่องหนึ่งเป็นอย่างน้อย

เมื่อถามถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการออกนอกระบบของจุฬาฯ อาจารย์บอกว่าอยากให้จุฬาฯออกนอกระบบ เพราะออกนอกระบบแล้วคณะจะมีความคล่องตัวมากขึ้น นอกจากนั้นเรื่องคนก็มีปัญหาเพราะรัฐบาลใช้วิธีการตัดคนที่เกษียณออกแล้วให้เงินอุดหนุนมาเพียง 25 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น นาน ๆ ไปก็จะมีอาจารย์ที่สามารถสอนในระดับปริญญาเอก-โทได้ เป็นปัญหาของคณะมากทีเดียว

คำถามสุดท้ายก่อนลาจากท่านอาจารย์ในวันนั้นถามท่านว่าในฐานะดักศิลาทางด้านรัฐศาสตร์ของประเทศอยากทราบที่ท่านมีวิสัยทัศน์ในการมองสังคมไทยอย่างไร ท่านตอบว่าถ้ามองในแง่ของสิ่งที่เราพยายามทำ จะทำ ๖๐ ปีคณะ คือ ๙๐ ปีมหาวิทยาลัย อยากให้สังคมมองว่ารัฐศาสตร์จุฬาฯ เป็นรัฐศาสตร์ของแผ่นดิน เป็นเสาหลักประชาธิปไตยของแผ่นดินนี้ ในขณะที่สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่น่าเป็นห่วง มีความหลากหลายมากขึ้น แยกแยกแบ่งขั้วมากขึ้นคุณค่าของรัฐศาสตร์อยู่ที่การจรรโลงความสมานฉันท์คือการอยู่ร่วมกันได้ท่ามกลางความหลากหลายและความเป็นปัจเจกชนที่เข้มข้นมากขึ้นโดยลำดับ

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรยากาศใต้ร่มเงาไม้ ด้านข้างตึก ๑ ซึ่งเป็นที่พักผ่อนของนิสิตมาหลายยุคหลายสมัย

ตึกที่สร้างนักปกครองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับภูมิภาคของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย